

SPECYFICZNE TRUDNOŚCI W UCZENIU SIĘ

 MATERIAŁ INFORMACYJNY DLA RODZICÓW UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 2 W PŁOCKU

OPRACOWAŁA

MONIKA PIECKA
TERAPEUTA PEDAGOGICZNY, PEDAGOG SPECJALNY

Specyficzne trudności w uczeniu się dotyczą dzieci, które odnoszą niepowodzenia w nauce pomimo prawidłowego poziomu inteligencji, dojrzałości w ogólnym rozwoju oraz zapewnienia im odpowiednich warunków dydaktycznych do zdobywania wiedzy i umiejętności.

Dzieci nabywają umiejętność czytania i pisania w swoim indywidualnym tempie. Może się tak zdarzyć, że jeszcze w klasie II dziecko nie będzie potrafiło czytać, a w klasie III nie wypracuje oczekiwanej poprawności, tempa i techniki. Dzieci, które doświadczają trudności edukacyjnych w tym zakresie zawsze podlegają bacznej uwadze nauczyciela, który stosuje dla tego dziecka zindywidualizowane metody i formy pracy, zgodne z jego możliwościami i potrzebami, a także rekomenduje zalecenia dla rodzica do pracy z dzieckiem w domu. Współpracuje również ze specjalistą szkolnym, który włącza terapię pedagogiczną ukierunkowaną na stymulowanie procesów poznawczych i wyeliminowanie barier zakłócających nabywanie umiejętności czytania i pisania. Nieocenione jest również wsparcie rodzica, który systematycznie i rzetelnie utrwała wypracowane w szkole umiejętności, wzmacnia gotowość dziecka do wzmożonego wysiłku intelektualnego i wyrabia jego autonomię w procesie uczenia się.

Co każdy rodzic wiedzieć powinien na temat czytania i pisania?

Fundamentem do nabywania umiejętności czytania i pisania są procesy zachodzące w obrębie analizatora słuchowego i wzrokowego. Jest bardzo wiele czynników warunkujących efektywność tych procesów, jednak o pewnych rzeczach każdy rodzic wiedzieć powinien, ponieważ ma on pewny wpływ na ich poziom:

- **Bardzo ważna jest zdolność rozkładania słów na głoski, określania ich kolejności oraz wybiórczej pozycji. Jeśli dziecko nie potrafi głoskować zapewne będzie miało problem z pisaniem z pamięci, będzie opuszczało litery, a nawet części wyrazów, co zniekształci sposób przekazu swoich myśli, choćby podczas pisemnego redagowania krótkich tekstów na dany temat.**
- **Bardzo ważna jest znajomość liter. Jeśli dziecko nie potrafi mimowolnie wywołać liter z pamięci nie nabędzie sprawności w zakresie czytania i pisania.**
- **Bardzo ważna jest umiejętność składania liter w wyrazy. Jeśli dziecko nie będzie potrafiło połączyć liter w sylaby, a sylab w wyrazy, nie przeczyta samodzielnie tekstu. Przyniesie to niestety negatywne konsekwencje na dalszych etapach kształcenia, ponieważ dobra technika czytania warunkuje zrozumienie tego, co czyta.**
- **Bardzo ważna jest systematyczna praca nad czytaniem i pisaniem. Każdego dnia należy utrwalać poznane litery, łączyć je z poznanymi. Trening czytania jest zawsze punktem wyjścia do treningu pisania.**

RODZICU PAMIĘTAJ! BAW SIĘ Z DZIECKIEM W GRY SŁOWNE, UTRWALAJ Z DZIECKIEM OBRAZ GRAFICZNY LITER, ZACHĘCAJ DZIECKO DO SAMODZIELNEGO CZYTANIA I PISANIA KAŻDEGO DNIA, NIE PODPOWIADAJ MU I NIE NAPROWADZAJ W TRAKCIE CZYTANIA, NIE PONAGLAJ, POZWÓL MU INTUICYJNIE NABYWAĆ TĘ UMIEJĘTNOŚĆ (MOŻE TO TRWAĆ DŁUŻEJ NIŻ U INNYCH DZIECI), ĆWICZ Z DZIECKIEM PISANIE STOPNIUJĄC POZIOM TRUDNOŚCI (ZACZYNAJCIE OD SYLAB, A KOŃCZCIE NA ZDANIACH)

1. Zabawy słowne

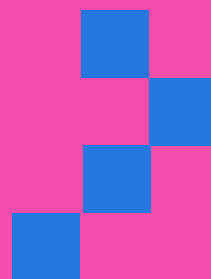
- Jaka jest pierwsza i ostatnia głoska w słowach?
- Jaka jest pierwsza, środkowa, ostatnia sylaba w słowach?
- Znajdź jak najwięcej słów rozpoczynających się na daną głoskę / kończących się na daną głoskę.
- Tworzenie węży słownych: rodzic mówi słowo, dziecko musi podać słowo rozpoczynające się na ostatnią głoskę usłyszanego słowa, następnie rodzic podaje słowo rozpoczynające się na ostatnią głoskę usłyszanego słowa, itd.
- Zabawa z piłką: dziecko łąpie piłkę na słowa rozpoczynające się na głoskę „b”, a nie łąpie na głoskę „p”, itp.
- Rodzic głoskuje dane słowo, dziecko je odgaduje, np. b – u – ł – k – a. Rozpoczynamy od słów z 3 głoskami i samogłoską w środku (but, rak, mak, por, itp.), w kolejnym etapie grupy spółgłoskowe (tlen, kto, sto, dno, itp.). Jeśli dziecko radzi sobie z krótkimi słowami, możemy pracować na wielosylabowych.
- Dziecko głoskuje dane słowo, rodzic je odgaduje. Jeśli dziecko ma trudność z głoskowaniem zaczynamy od sylab (ba, du, me, itp.), kolejno dostawiając inne (banan, duży, meduza, itp.)

2. Zabawy z literami

- Wyklejanie liter papierem, gazetą.
- Tworzenie liter z różnych materiałów (z drutu, sznurowadła, itp.).
- Pisanie liter na tacy z mąką.
- Pisanie liter na plecach rodzica.

3. Zabawy z wyrazami

- Rozsypanki sylabowe i literowe na małych karteczkach.
- Tworzenie albumu z trudnymi wyrazami (rysunek + wyraz).
- Wybór „mis wyrazów” – dziecko pisze kilkakrotnie ten sam wyraz różnymi kolorami, może ozdobić litery, itp. Rodzic wybiera najpiękniejszy wyraz.
- Naklejanie na kapslach sylab, łączenie kapsli w wyrazy.
- Gry edukacyjne utrwalające litery i doskonalące naukę czytania, dostępne w sklepach z zabawkami.

4.Nauka czytania

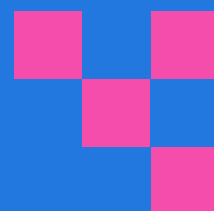
- **Wypracowujemy bezbłędną znajomość liter. Uczymy dzieci nowych liter w połączeniu z tymi, które już znają, tworzymy sylaby w których nowa litera łączy się z poznanymi wcześniej.**
- **Zaczynamy naukę czytania od sylab. Dziecko czyta tak długo sylaby, aż będzie potrafiło przeczytać wszystkie ich możliwe typy – dwuliterowe, trzyliterowe i dłuższe, z samogłoską na początku i na końcu sylaby, z grupami spółgłoskowymi (np. wo / ow / wpo).**
- **Jeśli dziecko potrafi składać litery w sylaby lub czytać proste wyrazy trzyliterowe metodą głoskowania, możemy przejść na poziom wyrazów dwusylabowych z sylabą otwartą, zakończoną samogłoską (np. ba-da, mo-lo, lo-dy, itp.).**
- **Następnie trenujemy czytanie wyrazów dwusylabowych z sylabą zamkniętą, czyli zakończonych spółgłoską (np. kas-jer, bom-ba, lam-pa, pal-ma, itp).**
- **Aby przekonać się, czy dziecko nie czyta wyrazów z pamięci możemy wprowadzić wyrazy bezsensowne (np. dyk, busyk, mimono,) w etapach tak jak powyżej – najpierw sylaby, potem wyrazy trzyliterowe, potem dłuższe.**
- **Jeśli dziecko czyta wyizolowane wyrazy, możemy trenować czytanie na zdaniach i tekstach.**
- **Nie czytamy wyrazów za dziecko. Nie podpowiadamy. Możemy przysłonić część wyrazu/ sylabę palcem i polecić dziecku przeczytanie jego fragmentu. Rodzic podczas trudności w odczytaniu wyrazu powinien upewnić się, czy dziecko zna wszystkie litery, może poprosić o ich kolejne ich odczytanie. Przez głośne odczytanie liter, dziecko może szybciej przeczytać poprawnie wyraz.**
- **Trening czytania powinien odbywać się każdego dnia po 15 – 30 minut.**
- **Czasami warto wrócić do nauki najprostszych wyrazów, aby dostrzec efekty czytania tekstów z podręcznika.**
- **Podczas pracy nad poprawnością czytania nie zapominajmy o tym, że dziecko powinno rozumieć to, co czyta. Należy więc podczas treningu czytania zadawać pytania sprawdzające stopień zrozumienia samodzielnie czytanej treści.**

5. Nauka pisania

- **Nauka pisania odbywa się zgodnie z etapami przedstawionymi powyżej (nauka pisania sylab, następnie wyrazów krótkich i dłuższych oraz całych zdań)**
  - **Pisanie z pamięci: zaczynamy od przepisywania wyrazów ze wzorca (krótko eksponujemy wyraz, następnie go zasłaniamy i zadajemy dziecku do zapisania). Następnie tak samo postępujemy z krótkimi zdaniami.**
  - **Pisanie ze słuchu: zaczynamy od przegłoskowania słowa, następnie zadajemy je dziecku do napisania. Jeśli dziecko wyrobi sprawność pisania ze słuchu pojedynczych słów, możemy pracować na dłuższych zdaniach.**
-
-

DIAGNOZOWANIE SPECYFICZNYCH TRUDNOŚCI W UCZENIU SIĘ

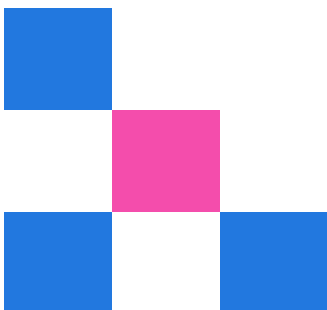
**ABY MÓWIĆ O
SPECYFICZNYCH
TRUDNOŚCIACH W UCZENIU
SIĘ NALEŻY WYKLUCZYĆ
USZKODZENIA ANALIZATORA
SŁUCHOWEGO I
WZROKOWEGO ORAZ INNE
CHOROBY, KTÓRE MOGĄ
POWODOWAĆ ZABURZENIA
ROZWOJOWE**

RYZYZKO DYSLEKSJI

Ryzyko dysleksji jest diagnozowane w poradni na pierwszym etapie edukacji (kl. I-III), wskazuje na konieczność podjęcia intensywnej pracy w zakresie doskonalenia i usprawniania zaburzonych funkcji percepcyjno-motorycznych. Diagnoza informuje o dużym prawdopodobieństwie wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się na dalszych etapach szkoły.

SYMPTOMY RYZYKA DYSLEKSJI

- opóźnienie rozwoju mowy, np. zniekształcenie dźwięków mowy lub niemożność ich wytwarzania, opóźnienie w przyswajaniu języka, utrata znajomości języka, zaburzenie płynności mowy, błędy gramatyczne
- zaburzenia funkcji słuchowo-językowych, np. brak sprawności w zakresie głoskowania, przestawiania i usuwania żądanych głosek, odtwarzania kolejności dźwięków, słów z pamięci; rozróżniania słów z głoskami różniącymi się dźwięcznością (np. kosa-koza); mylenie słów podobnie brzmiących (np. bułka-półka); nieumiejętność tworzenia rymów (np. szafa-żyrafa), trudność w łączeniu liter i sylab w wyrazy, niski poziom poprawności czytania mimosystematycznej pracy, błędy w pisowni mimo systematycznego treningu i znajomości zasad ortograficznych
- zaburzenia funkcji wzrokowych, np. trudności z wyróżnianiem elementów z całości i/lub z ich syntetyzowaniem w całość (np. podczas budowania według wzoru konstrukcji z klocków, układania puzzli); trudności z wyodrębnianiem szczegółów różniących dwa obrazki, w odróżnianiu podobnych kształtów; mylenie podobnych liter l-l, m-n, l-t-ł; mylenie liter inaczej położonych w przestrzeni (np. liter p-g-b-d); mylenie wyrazów o zmiennej kierunkowości(od-do); trudność w przerysowywaniu rysunku z uwzględnieniem konkretnej proporcji, błędy podczas przepisywania ze wzorca, niewłaściwie rozplanowany zapis w zeszycie; mylenie podczas czytania wyrazów o podobieństwie graficznym (poda-pada-bada); trudność w orientacji na materiale obrazkowym (mapy, infografiki)

- **opóźnienia rozwoju motorycznego, np. brak skoordynowanych ruchów rąk i nóg (np. chwytanie i kopanie piłki); problem z wiązaniem butów, zapinaniem guzików; nieporadność w chwytaniu i manipulowaniu drobnymi przedmiotami (np. nawlekanie koralików); niewłaściwy chwyt narzędzia piszącego; szybka męczliwość w trakcie rysowania i pisania i niechęć do tych czynności; kolorowanie poza obszarem wyznaczonym konturami; nieprawidłowe dostosowanie postawy ciała do czynności ruchowej; brak sprawności i refleksu w zabawach ruchowych, oburęczność**
- **zaburzenia orientacji w schemacie ciała i przestrzeni, np. mylenie stron lewa/ prawa; przyimków kierunkowych pod, nad, za, przed, między, wewnątrz, zewnątrz; mylenie linijek w zeszytach; mylenie kierunków i proporcji podczas pisania liter; przeskakiwanie wersów i czytanych linijek; trudność z przerysowywaniem schematów, tabel; pisanie liter/cyfr zwierciadlanie**
- **zaburzenia integracji percepcyjno-motorycznej, tj. trudności w wykonywaniu czynności jednocześnie pod kontrolą słuchu i wzroku, np. zabawy ruchowe z instrukcją słowną, powtarzanie demonstrowanych ruchów**

RYZIKO DYSLEKSJI I CO DALEJ

Jeśli mimo zindywidualizowania metod pracy na lekcji oraz wsparcia specjalistycznego na terenie szkoły nie uda się skutecznie wyeliminować barier w nabywaniu sprawności czytania i pisania rodzic, zasięgnąwszy opinii wychowawcy, może wystąpić do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej z wnioskiem o ponowną ocenę procesów poznawczych dziecka.

DYSLEKSJA

Dysleksja jest diagnozowana, jeśli stosowane dotychczas indywidualizowane metody i formy pracy na lekcji oraz wsparcie specjalistyczne w formie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych nie przyniosły oczekiwanych efektów, a zakłócenia poznawcze pogłębiają problemy edukacyjne dziecka. Na dalszych etapach kształcenia istnieje możliwość uszczegółowienia czynników hamujących rozwój i osadzenia ich w węższym obszarze zaburzeń.

W zależności od rodzaju symptomów mówimy o:

- **dysleksji – to określenie specyficznych trudności w czytaniu**
- **dysortografii – to trudności w opanowaniu poprawnej pisowni**
- **dysgrafii – to trudności w opanowaniu czytelnego, kształtnego pisma**

Diagnozowanie specyficznych trudności w uczeniu się jest potrzebne w celu doboru specjalistycznych metod nauczania i opieki nad dzieckiem, zróżnicowania tempa uczenia się, dostosowania wymagań szkolnych do możliwości i potrzeb ucznia. Dziecko posiadające opinię Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej jest otoczone pomocą specjalistyczną na terenie szkoły i może korzystać z zajęć dodatkowych, ukierunkowanych na wzmacnianie jego mocnych stron oraz usprawnianie obszarów wskazanych w diagnozie.

Jeśli diagnozowane na wcześniejszych etapach edukacji zakłócenia procesów poznawczych nadal powodują znaczące trudności w nauce, mówimy o **dysleksji rozwojowej**.

Pod zamieszczonymi niżej linkami znajduje się więcej informacji na temat dysleksji oraz wiele praktycznych wskazówek, jak wspierać dziecko z dysleksją:

http://www.poradnia.ugu.pl/aktualnosci/arttykul_ppp6.pdf

http://www.poradnia.ugu.pl/aktualnosci/arttykul_ppp3.pdf

http://www.poradnia.ugu.pl/aktualnosci/jak_pomagac_dziecku.pdf

https://euroidea.files.wordpress.com/2012/10/przewodnik-dla-rodzicc3b3w-dzieci-z-dysleksjc485_e-book-pdf-web1.pdf

<https://www.ptd.edu.pl/cotojest.html>

